

Ungdomsundersökning 2023 – ANDTS-vanorna bland unga på Åland

Undersökningens bakgrund och syfte

Huvudsyftet med ungdomsundersökningen är att årligen sammanställa och analysera ANDTS-vanorna (ANDTS = Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak, Spelande) bland elever i årskurserna 7–9 i grundskolan och studerande i årskurserna I och II på gymnasienivå¹. ANDTS-vanorna bland unga är ett prioriterat område i landskapets handlingsprogram mot riskbruk och missbruk 2022–2024². Uppgifterna i enkätundersökningen ger en bild av de frågeområden som förebyggande och samordnande arbete borde rikta in sig på. Den här undersökningen sammanställer därmed information för skolan, föräldrarna, fältarna, politikerna och andra intresserade.

Enkätfrågorna grundar sig på Drogvaneundersökningen som Folkhälsan på Åland tog fram i samarbete med fältarna 2019 och som hade sin grund i Öckerömodellen³. Sedan 2022 genomförs undersökningen av Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) i samarbete med Folkhälsan på Åland. Enkätfrågorna har bearbetats för att ge en mer lokalt anpassad bild av ungas vardag på Åland. Eftersom resultaten ska komma till användning i det åländska ANDTS-arbetet, informeras såväl skolorna, föräldrarna, eleverna som politiska beslutsfattare om dem⁴. Undersökningen är ett viktigt komplement till tidigare undersökningar om ANDTS-vanorna bland vuxna på Åland. Samarbetet inom den här undersökningen ska bidra till ett långsiktigt och målmedvetet ANDTS-arbete i det åländska samhället.

Insamlingen av data för ungdomsundersökningen sker i början av läsåret genom en elektronisk enkät riktad till elever i årskurserna 7–9 och studerande i årskurserna I och II på gymnasienivå. Totalt 1 511 svarande deltog i årets undersökning (se *Tabell 1*). Översiktens första del visar resultaten för ANDTS-vanorna bland samtliga svarande i undersökningen. Därefter presenterar vi resultaten för två nya frågor som lades till i årets undersökning. Frågorna beskriver hur mycket tid eleverna spenderar på olika aktiviteter på sin fritid (såsom exempelvis motion, spel och sociala medier) samt hur elevernas attityd till ANDTS-relaterade vanor ser ut.

Gruppjämförelserna för kön och årskurs har genomförts med X^2 -test och sambandet mellan variablerna med korrelationsanalys (Spearman). Signifikansnivå $p < .05$ har använts i analyserna och samtliga signifikanta resultat uppmärksammas i texten.

¹ Elever som är 13 år och äldre blev inbjudna till undersökningen. Även hemskolade elever i årskurs 7–9 (4 svarande), studerande vid Ålands Folkhögskola (23 svarande) och svarande med otydlig svar för skola (4 svar) ingår i materialet.

² Alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobak- och spelpolitiskt program för åren 2022–2024.

³ För mera om Öckerömodellen, se

<https://www.ockero.se/download/18.26abffbe17ff37d3c5263fdc/1649854375015/Drogvaneunders%C3%B6kning%202022.pdf>

⁴ För resultat efter utbildningsnivå, se <https://www.folkhalsan.fi/kunskap/kunskapsomraden/drogforebyggande-arbete/>

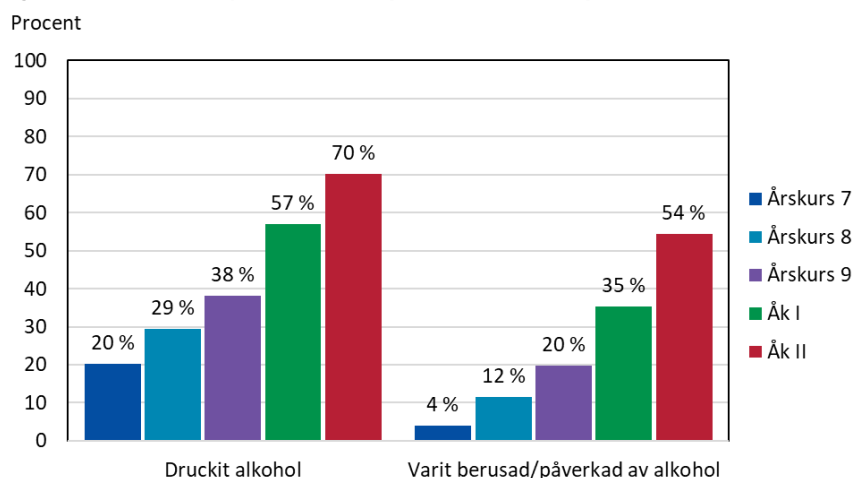
Tabell 1. De svarande

	Flickor	Pojkar	Totalt
Totalt	741	770	1511
Årskurs 7	131	121	252
Årskurs 8	125	161	286
Årskurs 9	164	138	302
Årskurs I	181	189	370
Årskurs II	140	161	301

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Alkoholbruk

Figur 1 visar att andelen svarande som någon gång har druckit alkohol ökar signifikant med årskurserna⁵. Bland de svarande i årskurs 7 har 20 procent druckit alkohol medan motsvarande andel i årskurs II är 70 procent. Det finns en signifikant könsskillnad i alkoholkonsumtionen bland unga som visar att det är vanligare att flickor har druckit alkohol än pojkar (48 % respektive 42 %)⁶. Det vanligaste sättet att få tag på alkohol bland eleverna i årskurs 7 är att få av föräldrar/vårdnadshavare, medan det vanligaste sättet att få tag på alkohol från och med årskurs 8 är med hjälp av kompisar. Det är även mycket vanligt i årskurserna 8 och 9 att få tag på alkohol genom att ta hemma utan lov.

Figur 1. Alkoholbruk (efter årskurs, procentuell andel)

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

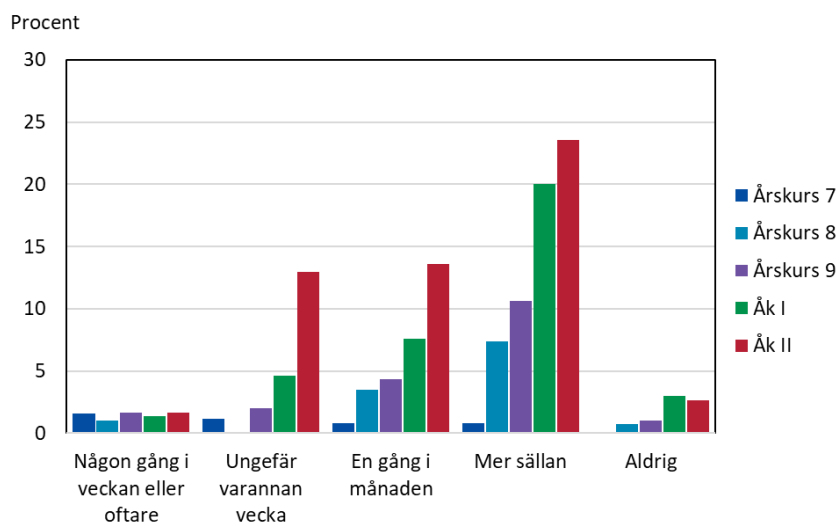
Att ha druckit alkohol betyder inte alltid att man varit berusad, andelen svarande som uppger att de har varit berusade eller påverkade av alkohol är konsekvent lägre i samtliga årskurser än andelen som druckit alkohol (se Figur 1). Figur 2 visar resultaten för regelbundet berusningsdrickande bland samtliga svarande i undersökningen. Att dricka sig berusad minst en gång i månaden, blir markant vanligare med årskurserna⁷. Andelen som uppgett att de varit berusade minst en gång i månaden är fyra procent i årskurs 7 och 28 procent i årskurs II⁸.

⁵ $\chi^2(4) = 195.01, p < .001$.

⁶ $\chi^2(1) = 5.40, p = .02$.

⁷ $\chi^2(4) = 14.17, p = .007$.

⁸ $\chi^2(4) = 107.47, p < .001$.

Figur 2. Hur ofta dricker du för att bli berusad/påverkad av alkohol? (efter årskurs, procentuell andel)

Not: Observera att skalan slutar vid 30 %.
Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Förutom berusningsdrickandet fick de svarande på gymnasienivå även uppskatta sin intensivkonsumtion. Med intensivkonsumtion avses att de svarande har minst en gång i månaden under de senaste tolv månaderna vid samma tillfälle druckit alkohol som motsvarar 2,5 dl starksprit, fyra stora burkar öl eller en flaska vin⁹. Andelen svarande i årskurserna I och II som har intensivkonsumerat alkohol minst en gång i månaden under de senaste tolv månaderna är 29 procent (av dem som uppgett att de druckit alkohol; 18 % av samtliga svarande på gymnasienivå). Andelen var 33 procent år 2022.

Eftersom berusningsdrickande ofta har ett samband med problematiska ANDTS-vanor, lyfter vi fram resultaten i synnerhet bland de unga som rapporterat att de varit berusade. Undersökningarna om ungas ANDTS-vanor har bland annat larmat om ökat bruk av läkemedel i samband med ungas alkoholbruk. Enligt det åländska svars materialet har cirka 13 procent av de elever som varit berusade någon gång blandat alkohol och läkemedel i berusningssyfte (13 % år 2022). Totalt sett har tre procent av eleverna i högstadiet och fyra procent på gymnasialnivå blandat alkohol och läkemedel i berusningssyfte.

Av de elever som varit berusade har 16 procent uppgett att de någon gång kört moped, mopedbil, traktor eller bil berusade, medan 21 procent har åkt med en berusad förare¹⁰. Av samtliga svarande har tio procent åkt med en berusad förare (9 % år 2022). Totalt 17 procent av de svarande oroar sig ibland för någon närståendes alkoholvanor, medan tre procent gör det ofta.

Eleverna fick även uppge orsaker till att de själva inte dricker alkohol eller varför man tror att andra väljer att låta bli att dricka. Utöver att det är olagligt för minderåriga, som uppgavs som en mycket viktig orsak av 43 procent av de minderåriga, uppger 40 procent att en mycket viktig orsak är att man vill ha koll på situationen. Därefter följer orsaker som att man lättare kan bli utsatt för våld, man vill inte förlora eller förstöra saker samt att man inte vill ångra något som hänt på fyllan. Dessa orsaker anses vara mycket viktiga för 36–38 procent av de svarande. Vissa signifikanta skillnader finns mellan könen. De minderåriga pojkarna anser i högre grad än de minderåriga flickorna att det faktum att det är olagligt att dricka alkohol för minderåriga är en viktig orsak, samt att föräldrarna inte tillåter alkohol¹¹. Pojkarna tycker också markant oftare att man inte vill ångra saker man gjort

⁹ Frågan ställdes i motsvarande format som i de tidigare Drogvaneundersökningarna.

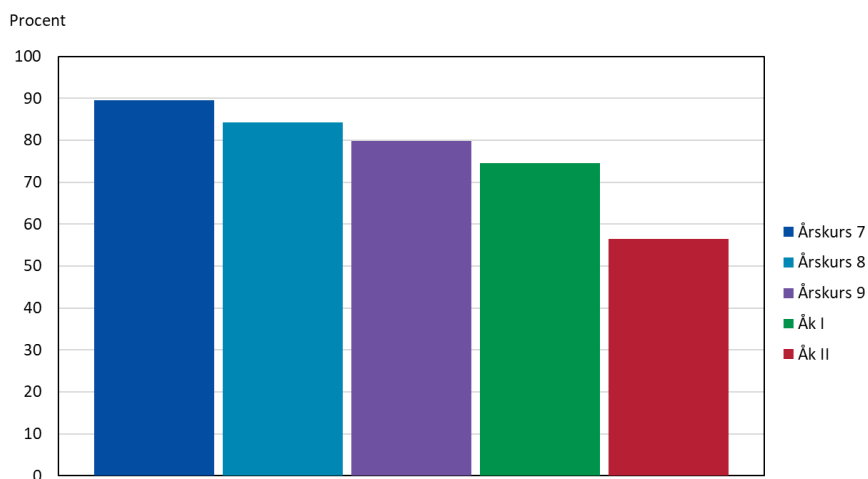
¹⁰ I rapporten för 2023 rapporteras de motsvarande resultaten för de elever som varit berusade minst en gång i månaden.

¹¹ Olagligt: $\chi^2(3) = 11.58, p = .009$. Får inte för föräldrar: $\chi^2(3) = 12.18, p = .007$

på fyllan, medan flickorna tycker markant oftare att risken att utsättas för våld är en viktig orsak att inte dricka alkohol¹².

Föräldrarnas hållningssätt till minderårigas alkohol- och tobaksbruk har såsom konstaterades i fjolårets undersökning ett signifikant samband med samtliga ANDTS-vanor. Om föräldrarna är restriktiva i förhållande till barnets alkohol- och tobaksbruk är det mindre sannolikt att barnet har rökt, druckit alkohol eller använt narkotika. *Figur 3* visar att föräldrarna blir betydligt mer tillåtande till ungas alkoholbruk desto högre årskurs eleven går i, trots att eleverna är minderåriga¹³. Medan 90 procent av föräldrarna till elever i årskurs 7 inte tillåter alkoholbruk, har den motsvarande siffran sjunkit till 56 procent i årskurs II.

Figur 3. Andel svarande under 18 år som uppgett att föräldrarna inte tillåter alkoholbruk (efter årskurs, procentuell andel)

Not: Endast minderåriga svarande ingår i resultatet.
Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Även föräldrarnas kännedom om var barnet befinner sig på kvällarna och vem barnet umgås med har ett signifikant samband med ungas ANDTS-vanor bland samtliga svarande¹⁴. Dessutom finns ett positivt (men relativt svagt) samband mellan föräldrarnas kännedom och barnets självskattade mående, trivsel i skolan samt förekomsten av skolkl¹⁵. Totalt 91 procent av unga i den här undersökningen uppger att föräldrarna eller vårdnadshavarna åtminstone för det mesta vet var barnet är på kvällarna. Föräldrarnas kännedom om barnets umgänge varierar mellan årskurserna. Elever i årskurs 7 har markant oftare svarat att föräldrarna vet vem man umgås med jämfört med de övriga årskurserna¹⁶. Totalt 90 procent av samtliga svarande har dock uppgett att föräldrarna känner till åtminstone de flesta som man umgås med.

Narkotikabruk

Att bli erbjuden narkotika, känna till någon som säljer narkotika eller att själv använda narkotika varierar signifikant mellan årskurserna (*Figur 4*). Andelen svarande som blivit erbjuden narkotika ökar från sju procent i årskurs 7 till 24 procent i årskurs II, medan andelen svarande som vet någon som säljer narkotika ökar från 15 procent till 46 procent i motsvarande årskurser¹⁷. Signifikant större

¹² Ångra: $\chi^2(3) = 13.25, p = .004$. Våld: $\chi^2(3) = 13.50, p = .004$.

¹³ $\chi^2(20) = 134.49, p < .001$.

¹⁴ $r(\text{Spearman}) = .23-.34, p < .001$.

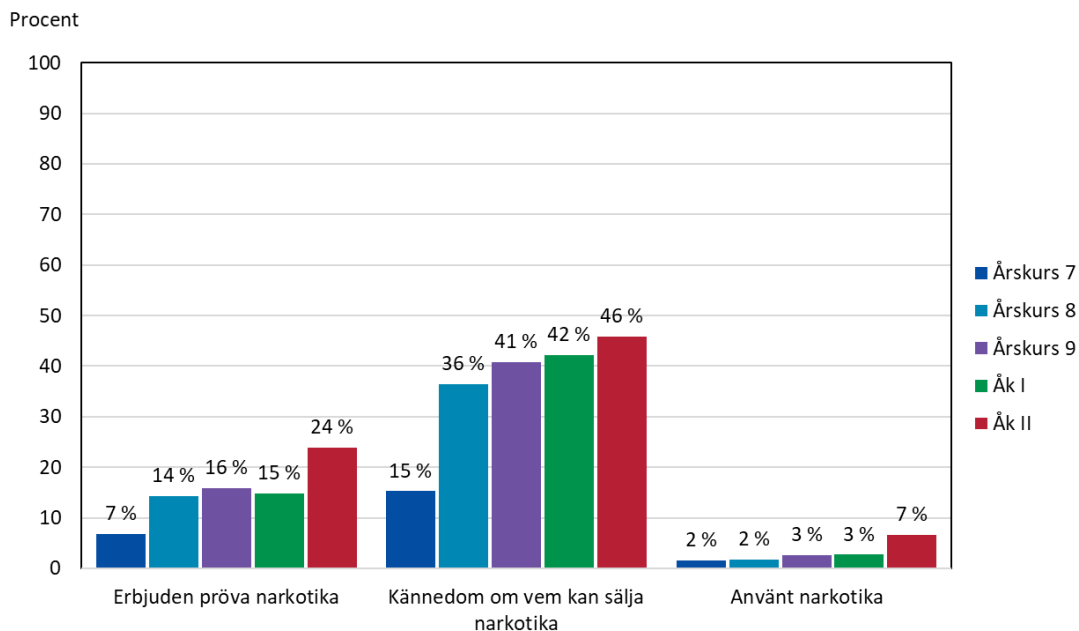
¹⁵ $r(\text{Spearman}) = .13-.26, p < .001$.

¹⁶ $\chi^2(12) = 23.72, p = .02$.

¹⁷ Erbjuden: $\chi^2(4) = 31.61, p < .001$; Känner: $\chi^2(8) = 68.50, p < .001$; Använt: $\chi^2(4) = 16.59, p = .002$.

andel av flickorna vet någon som säljer narkotika jämfört med pojkarna¹⁸. Andelen elever som använt narkotika är högre i årskurs II (7 %) jämfört med övriga årskurser. Den vanligaste narkotikan som de svarande rapporterar att de har använt är cannabis/hasch.

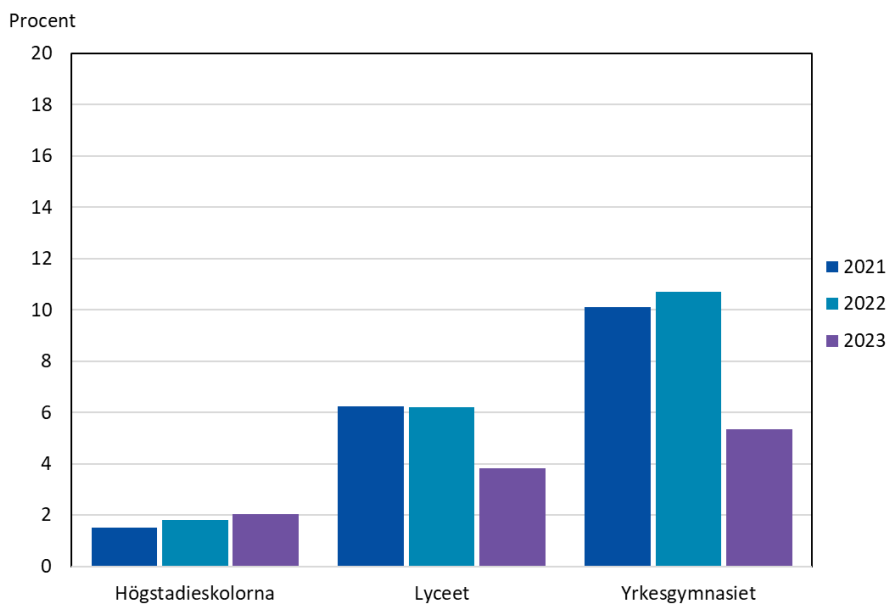
Figur 4. Narkotikabruk (efter årskurs, procentuell andel)

Not: Frågan "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till den som vill ha?" omfattar i diagrammet svarsalternativen "Ja, det tror jag" och "Ja, det vet jag säkert".

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Figur 5. Narkotikabruk 2021, 2022 och 2023 (efter skolan, procentuell andel)

Not: Observera att skalan slutar vid 20 %. Siffran avser de svarande som har uppgett att de någon gång har använt narkotika.

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

¹⁸ $\chi^2(2) = 12.23, p = .002$.

Figur 5 visar andelen svarande som använt narkotika i högstadieskolorna och skolorna vid Ålands gymnasium. I högstadieskolorna har cirka två procent av eleverna uppgett att de någon gång har använt narkotika. Totalt tio procent av de svarande på högstadienivå uppger att de vet någon som säljer narkotika och ytterligare 22 procent tror sig att känna en sådan person. I skolorna vid Ålands gymnasium har en mindre andel svarande använt narkotika än de två föregående åren. Dessutom har de stora skillnaderna i narkotikabruket mellan skolorna jämnats ut. Fortsättningsvis har dock en betydligt högre andel elever i yrkesgymnasiet blivit erbjuden att köpa narkotika, jämfört med elever i lyceet¹⁹.

Tobaksbruk

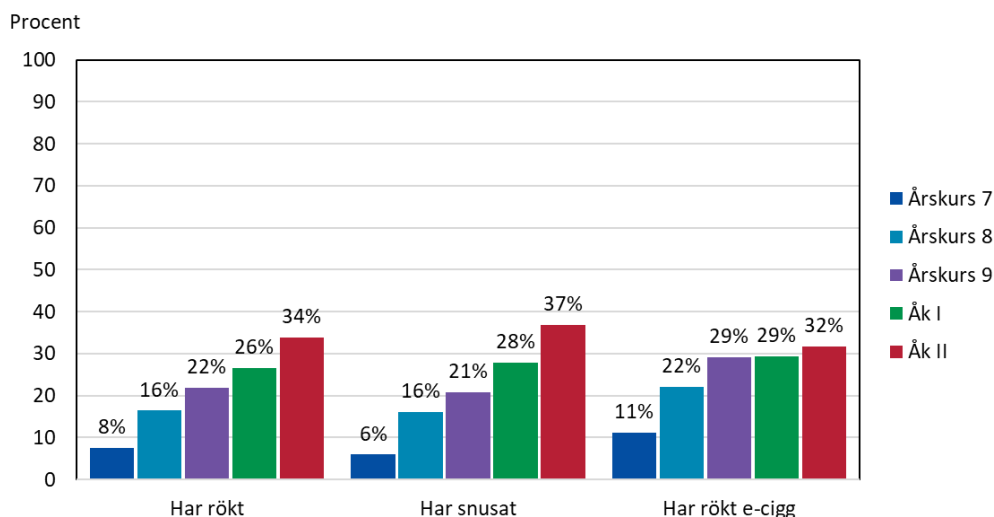
Likt de övriga ANDTS-vanorna, ökar ungas tobaksbruk, snusande och rökning av e-cigarett markant med årskurserna (se Figur 6)²⁰. Andelen svarande som röker eller har rökt är åtta procent i årskurs 8 och 34 procent i årskurs II. Flickorna har rökt markant oftare än pojkarna (25 % respektive 19 %)²¹. Totalt sett har 22 procent av de svarande i den här undersökningen rökt.

Andelen elever som någon gång har snusat ökar från sex procent i årskurs 7 till 37 procent i årskurs II (Figur 6). Totalt sett har 22 procent av de svarande snusat. Trots könsskillnaden i rökning, finns inte en motsvarande skillnad i snusandet.

Andelen svarande som någon gång har rökt e-cigarett ökar från elva procent i årskurs 7 till 32 procent i årskurs II. Totalt sett har 25 procent av de svarande rökt e-cigarett och flickorna har använt e-cigarett markant oftare än pojkarna (29 % respektive 22 %)²².

Det vanligaste sättet för minderåriga att skaffa tobak eller snus är med hjälp av kompisar eller bekanta.

Figur 6. Användning av tobaksprodukter (efter årskurs, procentuell andel)

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

¹⁹ $\chi^2(1) = 5.64, p = .018$.

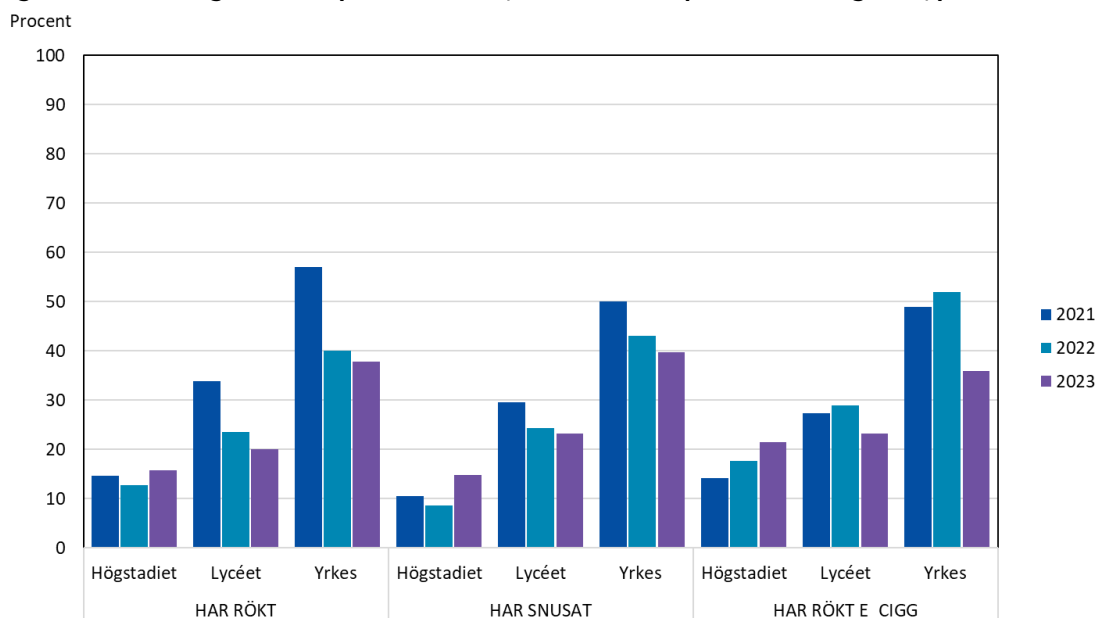
²⁰ Rökt: $\chi^2(4) = 65.06, p < .001$. Snusat: $\chi^2(4) = 88.87, p < .001$. Rökt e-cigg: $\chi^2(4) = 40.12, p < .001$.

²¹ $\chi^2(1) = 6.29, p = .012$.

²² $\chi^2(1) = 8.20, p = .004$.

Figur 7 visar att rökning, snusande och användning av e-cigarett har minskat i skolorna vid Ålands gymnasium, medan en viss ökning kan ses i högstadieskolorna.

Figur 7. Användning av tobaksprodukter 2021, 2022 och 2023 (efter utbildningsnivå, procentuell andel)

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

En vanlig dag – vad spenderar man tid på?

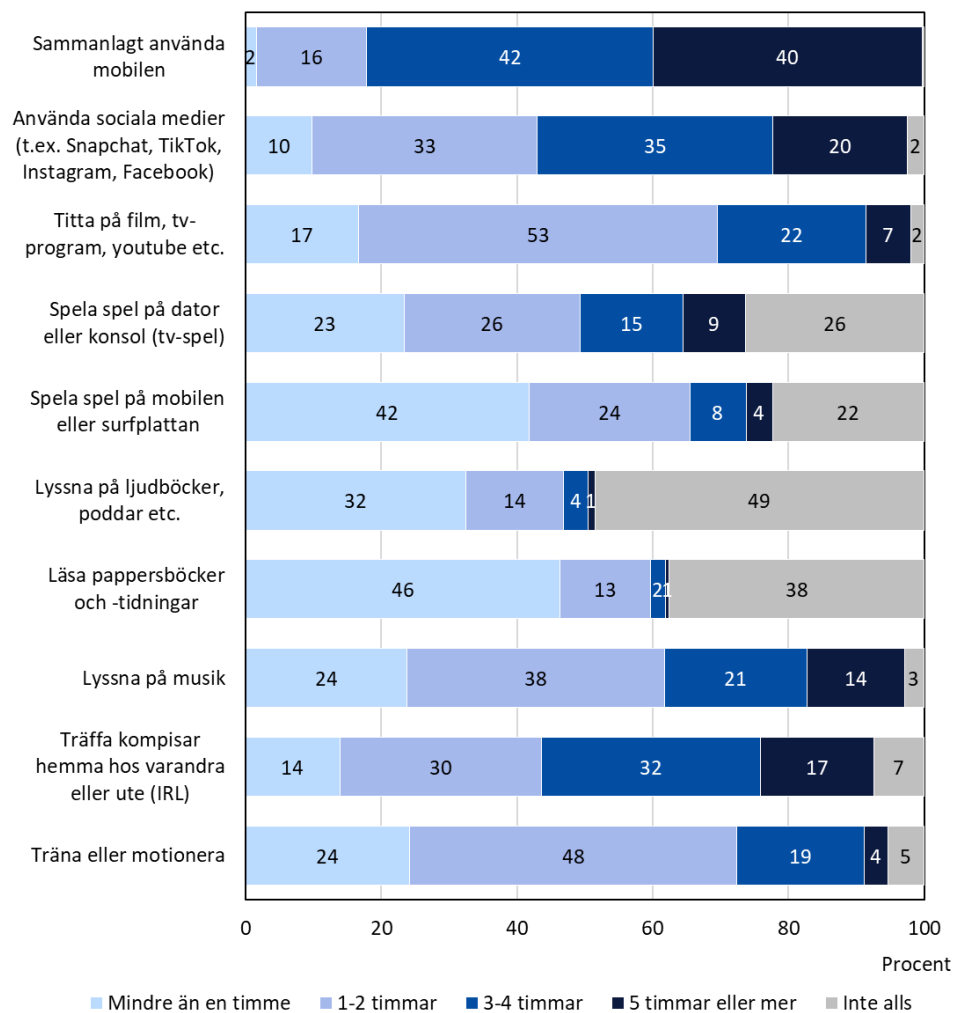
I årets undersökning inkluderades en fråga om hur mycket tid eleverna spenderar på olika aktiviteter på sin fritid. Frågan inkluderades i syfte att få reda på hur mycket tid som spenderas på olika skärmar i förhållande till hur mycket tid som läggs på exempelvis motion eller läsning.

Figur 8 visar en översikt över samtliga aktiviteter som inkluderades i frågan, fördelat på antal timmar som eleverna uppskattar att de spenderar på respektive aktivitet. Svartalternativen var *Mindre än en timme, 1–2 timmar, 3–4 timmar, 5 timmar eller mer* samt *Inte alls*.

Om man ser till andelen som spenderar 3 timmar eller mer på en aktivitet ser man att sociala medier och att träffa kompisar upptar en stor del av de ungas fritid. Av de svarande uppskattar 55 procent att de spenderar 3 timmar eller mer på sociala medier på sin fritid en vanlig dag, medan närmare 50 procent uppskattar att de träffar kompisar (IRL) 3 timmar eller mer per dag. Över en tredjedel (35 procent) lyssnar 3 timmar eller mer på musik per dag och cirka 30 procent tittar på film/tv-program/youtube etc i samma utsträckning. 24 procent spenderar 3 timmar eller mer på att spela spel på dator eller konsol och 22 procent använder lika mycket tid på att träna eller motionera. Att lyssna på ljudböcker eller poddar samt att läsa pappersböcker eller -tidningar görs överhuvudtaget endast av 51 respektive 62 procent av de svarande.

De svarande fick även uppskatta hur mycket de sammanlagt använder mobilen under en vanlig dag på fritiden. Majoriteten (82 procent) spenderar 3 timmar eller mer på mobilen.

Figur 8. Om du tänker på en vanlig dag, ungefär hur länge brukar du på din fritid: (procentuell andel)

Not: Avrundade siffror.
 Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Den sammanlagda mobilanvändningen skiljer sig markant åt mellan könen och årskurserna. Flickorna spenderar mer tid på mobilen än pojkar. Totalt 90 procent av flickorna använder 3 timmar eller mer på mobilen per dag, medan motsvarande andel är 74 procent bland pojkarna²³. Mobilanvändningen ökar också signifikant med årskurserna. I årskurs 7 använder cirka 71 procent av eleverna mobilen 3 timmar eller mer per dag, medan andelen bland gymnasielever är cirka 85 procent²⁴.

Resultaten visade att unga spenderar mycket tid på mobilen när uppskattat som en sammanlagd använd tid men även de övriga svarsalternativen visar signifikanta könsskillnader. Flickorna spenderar markant oftare än pojkarna 3 timmar eller mer på att använda sociala medier (67 % respektive 43 %), träffa kompisar (55 % respektive 44 %), lyssna på musik (43 % respektive 28 %), titta på film (32 % respektive 25 %) samt läsa pappersböcker- och tidningar (4 % respektive 2 %)²⁵.

²³ $\chi^2(1) = 70.24, p < .001$.

²⁴ $\chi^2(4) = 24.04, p < .001$.

²⁵ Sociala medier: $\chi^2(1) = 90.34, p < .001$; Kompisar: $\chi^2(1) = 17.57, p < .001$; Musik: $\chi^2(1) = 32.78, p < .001$; Film: $\chi^2(1) = 9.06, p = .003$; Läsa: $\chi^2(1) = 8.44, p = .004$.

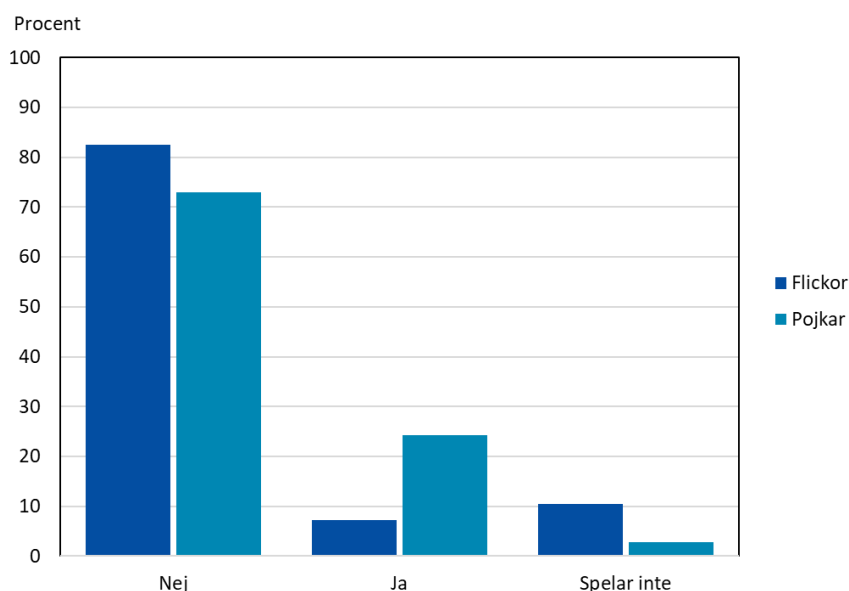
Pojkarna däremot spenderar markant oftare 3 timmar eller mera på att spela datorspel (38 % respektive 10 %)²⁶.

Samtidigt fanns signifikanta skillnader mellan årskurserna. De svarande i de högre årskurserna (främst gymnasienivå) spenderar signifikant mer sällan 3 timmar eller mer på att träna/motionera träffa kompisar eller spela mobilspel²⁷. Däremot spenderar de svarande i de högre årskurserna markant oftare än de svarande i de lägre årskurserna 3 timmar eller mer på att lyssna på musik²⁸.

Resultaten ovan visar att pojkarna spenderar markant mer tid på datorspel jämfört med flickorna, medan en signifikant skillnad mellan årskurserna finns för mobilspelandet. I enkäten ställdes en separat fråga om det ingår pengar i spelandet. Resultaten är relativt lika med resultaten i fjolårets undersökning och visar att totalt 16 procent av samtliga svarande spelar spel där det ingår pengar i spelandet (17 % år 2022). En markant större andel av pojkarna använder pengar i spelandet jämfört med flickorna (24 % respektive 7 %; se *Figur 9*), medan betydligt fler flickor än pojkar uppger att de inte spelar överhuvudtaget (10 % av flickorna, 3 % av pojkarna)²⁹.

Totalt åtta procent av samtliga svarande vet att någon eller några i familjen spelar om pengar. Det är markant vanligare att det ingår pengar i spelandet för de elever som har någon i familjen som spelar penningsspel/om pengar. Totalt 35 procent av de elever som har någon i familjen som spelar penningsspel spelar också själv spel där det ingår pengar, medan motsvarande andel är 13 procent bland de elever där det inte förekommer penningsspel i familjen³⁰.

Figur 9. Om du spelar spel, ingår det pengar i spelandet? (procentuell andel)

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

²⁶ $\chi^2(1) = 152.85, p < .001$.

²⁷ Träna: $\chi^2(4) = 21.27, p < .001$; Kompisar: $\chi^2(4) = 20.30, p < .001$; Mobilspel: $\chi^2(4) = 33.34, p < .001$.

²⁸ $\chi^2(4) = 29.84, p < .001$.

²⁹ $\chi^2(2) = 108.35, p < .001$.

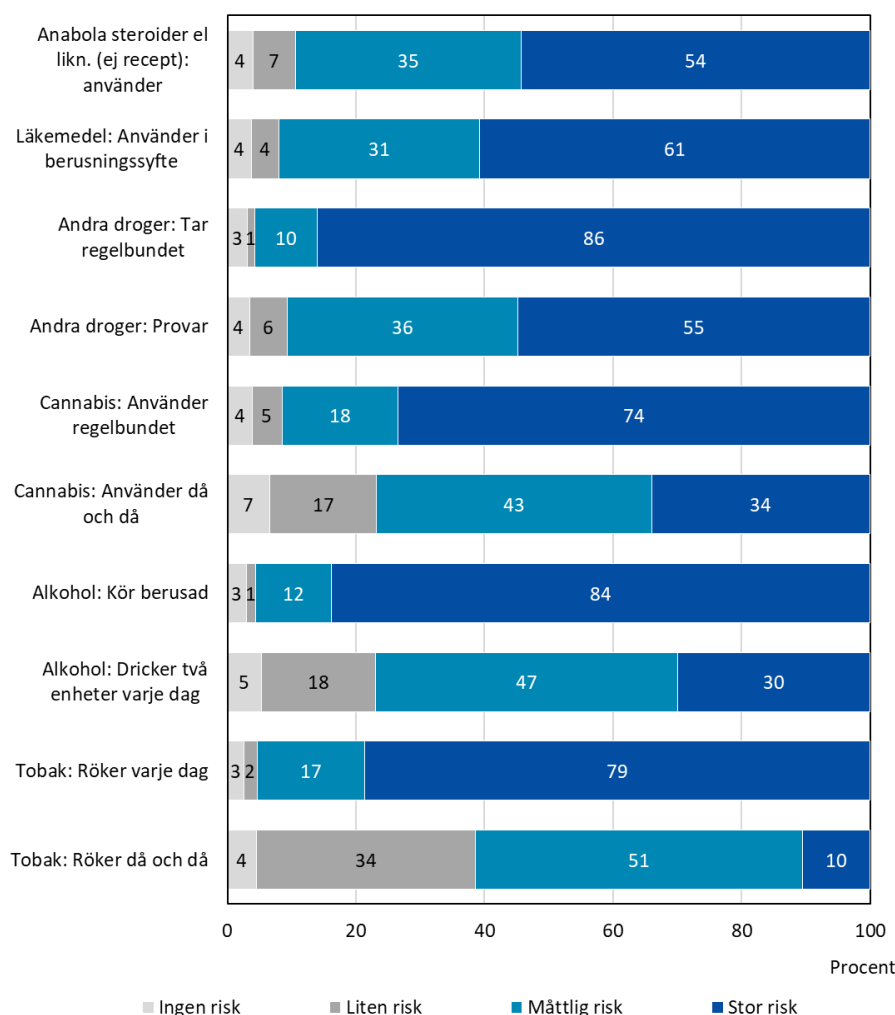
³⁰ $\chi^2(2) = 41.11, p < .001$.

Attityder till ANDTS-relaterade vanor

För att få en uppfattning om hur unga uppskattar hälsoriskerna i samband med ANDTS-vanorna, ställdes i årets undersökning frågor om både sporadiskt och regelbundet bruk av alkohol, cannabis, läkemedel och tobak.

Regelbunden användning av droger, att köra berusad, regelbunden rökning samt regelbunden användning av cannabis är de vanor som de svarande upplever vara mest skadliga för hälsan (se *Figur 10*). Dessa vanor upplevs medföra stor risk för hälsan bland 86, 84, 79 respektive 74 procent av de svarande. Över hälften av de svarande upplever även att det medför stor risk för hälsan att använda läkemedel i berusningssyfte (61 %), att prova andra droger än cannabis (55 %), samt att använda anabola steroider eller liknande utan läkarordination (54 %) Ungefär var tredje svarande upplever det som mycket skadligt för hälsan om man använder cannabis då och då (34 %) eller om man dricker alkohol regelbundet (två enheter nästan varje dag, 30 %). Ungefär var tionde svarande upplever det som mycket farligt för hälsan att röka då och då (10 %).

Figur 10. Attityder till ANDTS-relaterade vanor (procentuell andel)

Källa: ÅSUB och Folkhälsan på Åland

Det finns vissa signifikanta skillnader mellan könen gällande attitydfrågorna. Flickorna anser i högre utsträckning än pojkarna att det är riskfyllt att röka regelbundet, att dricka alkohol regelbundet (två

enheter nästan varje dag), att använda cannabis regelbundet samt att använda anabola steroider eller liknande utan läkarordination³¹.

Dessutom indikerar resultaten att attityderna till ANDTS-vanorna kan variera mellan årskurserna. Till exempel de yngre svarande upplever markant mer sällan än de äldre svarande att det är mycket riskfyllt att köra berusad eller att använda läkemedel i berusningssyfte. Totalt 77 % av de svarande i årskurs 7 upplever att det är mycket riskfyllt för hälsan att köra berusad jämfört med 88 % i årskurs II³². Att använda läkemedel i berusningssyftet upplevs som mycket riskfyllt av 55 procent av de svarande i årskurs 7 jämfört med 68 procent i årskurs II.³³

De äldre svarande upplever däremot markant mer sällan än de yngre svarande att det är mycket riskfyllt för hälsan att använda cannabis (regelbundet eller då och då)³⁴. Totalt 58 procent av de svarande i årskurs II upplever att det är mycket riskfyllt att använda cannabis regelbundet jämfört med 81 procent i årskurs 7 (31 % respektive 35 % för användning av cannabis då och då). Även att dricka alkohol nästan varje dag upplevs markant mer sällan som mycket riskfyllt för hälsan av de svarande i årskurs II jämfört med de svarande i årskurs 7³⁵. Totalt 33 procent av de svarande i årskurs II upplever att det är mycket riskfyllt att dricka två enheter alkohol nästan varje dag jämfört med 37 procent i årskurs 7.

³¹ Röka regelbundet: $\chi^2(3) = 17.44$, $p < .001$. Dricka regelbundet: $\chi^2(3) = 39.32$, $p < .001$. Cannabis regelbundet: $\chi^2(3) = 32.09$, $p < .001$. Anabola steroider: $\chi^2(3) = 27.77$, $p < .001$.

³² Köra berusad: $\chi^2(12) = 40.06$, $p < .001$; Läkemedel: $\chi^2(12) = 21.85$, $p = .039$.

³³ De svarande i årskurs 7 upplever även markant oftare än de svarande i årskurs I att det innebär ingen risk för hälsan om en person röker varje dag (5,2 % respektive 3,7 %); $\chi^2(12) = 27.82$, $p = .006$.

³⁴ Cannabis regelbundet: $\chi^2(12) = 79.43$, $p < .001$; Cannabis då och då: $\chi^2(12) = 70.66$, $p < .001$.

³⁵ Alkohol: $\chi^2(12) = 29.85$, $p = .003$; Röka: $\chi^2(12) = 27.82$, $p = .006$.

Referenser:

Alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobak- och spelpolitiskt program för åren 2022–2024. ÅLR 2021/4049. 27.1.2022. <https://dokument.lagtinget.ax/handlingar/2021-2022/M02/bilaga%201.pdf>

Alkohol, narkotika, doping, tobak, spel. Riktlinjer för preventionsarbete i åländska skolor. Ålands landskapsregering och Folkhälsan. https://www.utbildning.ax/sites/default/files/media/andts_-_riktlinjer_for_preventionsarbete_i_alandska_skolor.pdf

Drogvaneundersökning 2022 Öckerö kommun (2022).
<https://www.ockero.se/download/18.26abffbe17ff37d3c5263fdc/1649854375015/Drogvaneunders%C3%B6kning%202022.pdf>

Folkhälsan på Åland. <https://www.folkhalsan.fi/kunskap/kunskapsomraden/drogforebyggande-arbete/>

ÅSUB Rapport 2021:4. *Åläningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2021.*
<https://www.asub.ax/sv/utredning/alanningars-alkohol-narkotika-och-tobaksbruk-samt-spelvanor-2021>

ÅSUB Rapport 2016:7. *Åläningars alkohol-, narkotika- och tobaksbruk samt spelvanor 2016.*
<https://www.asub.ax/sv/utredning/alanningars-alkohol-narkotika-och-tobaksbruk-samt-spelvanor-2016>

ÅSUB Översikter och Indikatorer 2022:7. *Ungdomsundersökning 2022 – ANDTS-vanorna bland unga på Åland.* <https://www.asub.ax/sv/utredning/ungdomsundersokning-2022-andts-vanorna-bland-unga-pa-aland>

